

est opportunitas, tollendi talem abusum. Sed contra est. Mala quidem saepe tolerantur, vel quia impediti nequeunt, vel non nisi cum periculo majoris mali: licet autem tolerentur mala, imo etiam haereticis, tamen publice, & clare improbantur, & damnantur: at quis unquam Pontifex damnavit sententiam docentem, non obligari Clericos ad restituenda superflua profane expensa? quis damnavit non restituentes, eosque promulgavit esse in malo statu, donec restituant?

ARTICULUS III.

Statuitur Tertia Conclusio.

142. **D**ico 3. Tenentur Clerici sub gravi, bona beneficialia superflua non expendere in usus profanos. ita communissime omnes. Prob. 1. Hic est communis doctorum sensus, imò & Clericorum: estque antiquissima fidelium persuasio, ac consuetudo, quae sufficeret ad obligationem inducendam, licet nulla lex esset expressa. 2. Tridentinum *sess. 25. de reform. c. 1.* sic ait de Episcopis: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiae consanguineos, familiaresque suos augere studeant; cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae DEI sunt, consanguineis donent: sed, si pauperes sint, eis ut pauperibus distribuant.* & infra: *Qua vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in ambuscumque beneficia Ecclesiastica, tam secularia, quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione observari, sed & ad sanctam Romanam Ecclesiam Cardinales pertinere decernit.* Ex quibus inferitur, dari praecipuum superfluos redditus non erogandi in consanguineos, nisi pauperes sint, & consequenter, nec in alias causas profanas: & quidem illa verba: *Omnino interdicit:* significant rigorosum praecipuum.

143. Nec dici potest, Concilium loqui tantum de bonis ad Ecclesias ipsas pertinentibus; nam quamvis olim quidam etiam ista consanguineis male attribuerint, & hoc vel maxime prohibeat Ecclesia, tamen defacto illa bona, nec pauperibus consanguineis, dari possunt: Concilium autem loquitur etiam de bonis, quae istis dari possunt. Dein Concilium posterioribus verbis alloquitur omnes Clericos, quorum tamen plurimi non habent administrationem bonorum ad ipsas Ecclesias pertinentium: ergo etiam eos, qui habent tantum redditus beneficialia, id praecipuum obligat: ergo inhihet etiam ipsam reddituum beneficialium in consanguineos divites erogationem. Confirmatur hoc ex eo, quod, ut testatur Lugo *disp. 4. sec. 2. n. 12.* illi etiam doctores, qui Tridentino interfuerunt, ita senserint, atque docuerint.

Per bona autem beneficialia intelligenda hic veniunt, non tantum, quae formaliter in se existunt, sed etiam quae equivalenter, ut recte advertit Lugo *de just. disp. 4. sec. 3. n. 43.* citans complures; hinc si be-

neficiatus ex beneficialibus fructibus superfluis emisset praedium, hoc deberet in pias causas impendi; alias, ut recte urget Lugo, si beneficiatus triticum ex decimis suis vendidisset, pecunias absque omni onere jam haberet, quod nemo dixerit. Ratio autem à priori est; quia res, quae ex beneficii bonis emittitur, in horum locum, & in eandem obligationem succedit.

144. Cum autem haec obligatio, ut probatum est, non oriatur ex virtute iustitiae, controversatur jam inter auctores, ex quo tandem titulo oriatur: & quidem eam saltem oriri ex praecipuo Ecclesiastico, tum Tridentini, tum plurimum aliorum canonum, de quibus in objectionibus plura dicemus, est clarum. Alii tamen auctores volunt, eam non tantum oriri ex lege Ecclesiastica, sed ex alia etiam virtute. Molina *de just. tom. 1. tr. 2. disp. 144.* docet, clericos obligari ad superflua eroganda pauperibus ex charitate; cum enim (ait) ex officio suo sint pauperum patres, & profiteantur statum perfectiorem, quam laici, atque adstringuntur praecipuo charitatis, quam laici. Sed contra obijciunt alii, Clericos potius esse pauperum patres quoad spiritualia, quam temporalia: & quamvis aliquando ad spirituale auxilium rite applicandum necessarium sit etiam auxilium temporale, e. g. quando pudicitia virginum ratione paupertatis periclitaretur, haec tamen ratio non probaret etiam extra tales casus obligationem hanc gravem, ut ait Lessius *de just. l. 2. c. 4. dub. 6. n. 47.* Addit Lugo *de just. disp. 4. sec. 2. n. 14.* ex hoc tantum probari, quod Clerici plus, quam laici expendere debeant, non vero, quod superflua omnia. Dein saltem, si pauperes non adessent, aut à laicis essent adjuvi, tempusque etiam rite provilum, cessaret omnis charitatis obligatio. Docet *ibid.* Lugo, non omnes Clericos esse ex officio patres pauperum, sed eos duntaxat, qui animarum curam habent. Tandem; si haec obligatio statui foret annexa, deberet Clericos, qui sola patrimonialia habent, etiam ex illis superflua sub gravi peccato in pauperes, aut causas pias expendere: quod nemo dixerit.

145. Unde Lugo *sec. cit. n. 16.* vult, obligationem hanc gravem oriri ex virtute religionis, & conditione ipsorum bonorum; quia scilicet, ut ait Tridentinum, illae res sunt bona DEI, quae religiose debent expendi, & hac intentione offeruntur à fidelibus Ecclesiae, ut cedant in sustentationem ministrorum, & quae huic superflua sunt, in pios usus erogentur; cum enim non possint ea bona dari DEO immediate; eoque ad ipsum immediate non detur accessus, dantur ejus ministris, ut expendant illa eo modo, quo vellet DEUS expendi. Sed contra Lessius *cit. dub. n. 47.* Ininger, Auctor *Crisis Theol.* & alii dicunt, etiam ex virtute charitatis (de qua supra) vel etiam religionis, desumatur congruentia aliqua, quae ansam det praecipuo Ecclesiastico graviter obliganti, non tamen eam inordinationem expensionis superfluatorum in profana, etiam extra casum

extremae necessitatis pauperum esse jam gravem.

146. Quod enim bona beneficialia sint bona, vel res DEI, ajunt, tantum afferre congruentiam, & non grave praecipuum; neque enim, ut ipse Lugo tradit, ista bona sunt adhuc sub immediato, vel speciali dominio DEI, quando jam sunt appropriata Clericis, qui, ut probatum est, domini sunt; alias daretur obligatio ex iustitia, quam ipsemet Lugo negat: sed tantum sunt bona DEI, Ite loquendo, in quantum personae Clericorum principaliter, & eorum bona accessorie, ad cultum DEI deputantur, ut habet Auctor *Crisis Theol. c. 3. n. 14.* vel, ut Lessius *l. c. cit.* sunt bona DEI, in quantum ad cultum DEI sunt destinata, tum ab Ecclesia, tum à donantibus, qui obtulere ea, cum hac non quidem obligatione, sed tamen intentione, & ipe, ut ad honorem, & cultum DEI impendantur, non tantum, dum primo expenduntur in Clericos (hoc enim utique cedit in cultum DEI, sicut si dantur cantoribus, & aliis ministris laicis) sed etiam, dum secundo ab ipsis Clericis rursus expenduntur: quae destinatio, seu intentio Ecclesiae, vel donatorum, antecedenter ad praecipuum, nondum quidem gravem obligationem imposuit, sed tamen iustam occasionem dedit, praecipuum graviter obligans ponendi; unde obligatio, quae ex virtute religionis circa bona haec oritur, saltem non videtur gravis istis auctoribus. Quidquid igitur de aliis titulis sit, saltem hoc à nemine Theologorum negatur, quod ad minimum ex praecipuo Ecclesiastico gravis obligatio Clericis secularibus imposita sit, ne superfluos redditus in causas profanas expendant.

147. Quae hic adhuc potest, quae quantitas bonorum superfluatorum, in usus profanos expensa, constituat peccatum mortale. Resp. non sufficere in hac expensione profana ad peccatum mortale eam quantitate, quae in genere furti sufficit. ita Molina, Illung, Ininger, Lugo, & hoc teste, doctores communiter. Iidem docent etiam, quod, qui plures superfluos redditus habet, etiam plus possit absque peccato gravi profane expendere: imò Lugo putat, vigesimam partem superfluatorum posse ita expendi: sed hoc merito videtur aliis universaliter nimium; nam sic, qui viginti millia aureorum superflua haberet, posset absque peccato gravi mille aureos usus profanis impendere: quod merito aliis rejiciendum videtur. Censeo, in hac re vix posse dari universalem regulam, sed ex circumstantiis, bona fide à prudenti viro perpenlis, hanc rem esse determinandam.

Id etiam noto hic cum communi, quod, excepto casu gravis necessitatis, non debent beneficiati superflua statim expendere: sed possint etiam aliquandiu ea servare, donec majoribus collectis sumptibus, majora pietatis opera, etiam pias fundationes, facere possint: neque Tridentinum *sess. 25. decret. de reform. c. 1.* jubet, ut superflua statim erogent: sed tantum, ne in consanguineos

dispensent: nec vituperatur praxis eorum, qui ex tali intentione afferant bona superflua: cavere tamen tales debent, ne morte praeventi dispositionem nullam faciant, & ab intestato ea bona ad profanos deveniant.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

148. **O**B. 1. contra 1. conclusionem. Plures SS. Patres, & canonici negant, Clericos habere dominium: ergo non habent. ant. probari posset afferendo textus eorum: sed est id nimis longum. Resp. breviter dist. ant. & SS. Patres, ac canonici, loquuntur de primis temporibus, de quibus *n. 136.* conc. ant. loquuntur de subsequentibus temporibus, & post beneficiorum erectionem. negant. & conf. Certè SS. Hieronymus, Augustinus, & Basiliius item Tertullianus, vixerunt ante Simplicium Papam. Et quod spectat ad S. Hieronymum, relatum in *C. Quoniam. 16. q. 1.* ex eo probaretur, Clericos, patrimonialia habentes, non posse ex beneficialibus suam sustentationem accipere sine sacrilegio: quod nemo modò dicit: sed & in glossa huic capitulo subiecta additur, hunc textum in scriptis S. Hieronymi non extare.

Vixit etiam diu ante Simplicium Urbanus I. Papa qui in *C. Videntes. 12. q. 1.* mentionem adhuc facit vitae communis: atque, maxima parti Ecclesiarum ita esse provilum, ut nullus vitam communem agens sit indigus. Sed nec *C. Res Ecclesiae. 12. q. 1.* negat dominium Clericis: sed tantum ait, res à fidelibus oblatas non debere in causas, nisi pias, expendi: quod etiam nos dicimus in tertia conclusione. S. Gregorius Nazianzenus, cujus oratio 16. adducitur, etiam vixit ante Simplicium, & non tantum Clericos, sed etiam laicos alloquitur; unde, cum dicit, eos esse administratores, vel oeconomos, bonorum à DEO acceptorum, loquitur concionatoriè, non rigorosè: vel loquitur cum respectu ad DEUM, contra quem nulla creatura jus habet; alias nec laici domini forent suorum bonorum, quod est inaudium. Concilium Parisiense dicens, res Ecclesiasticas, non ut proprias; sed ut à DEO commendatas, esse tractandas, explicari potest, vel de bonis quarti generis, de quibus *n. 125.* vel de necdum distributis: vel etiam dici potest, beneficialia non esse tractanda ut alia propria, quae licite in profana expenduntur.

149. Ob. 2. contra 2. conclusionem. Ex pluribus SS. Patribus habetur, Clericos teneri ex iustitia, expendere bona superflua in usus pios: ergo. ant. prob. 1. ex S. Bernardo (nam alii SS. Patres ante Simplicium, vel ante erectionem beneficiorum scribentes, non videntur efficaciter aliquid probare) Hic S. Doctor erectis jam beneficiis scribens *ep. 2. ad Fulconem, à Canonicis Regularibus deficientem*, sic ait: *Quidquid praeter necessarium victum, ac simplicem vestitum, de*

altario retinet, tum non est, rapina est, sacrilegium est. Idem sermone 23. in cantic. n. 14. ait: Timeant Clerici, timeant ministri Ecclesie, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis, qua sufficere debeant, minime contenti, superflua, quibus egeni sustentandi forent, impie, sacrilegeque sibi retineant, & in usus sue superbia, atque luxuria, victum pauperum consumere non vereantur, duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & sacris, in suis vanitatibus, & turpitudinibus, abutuntur.

Idem S. Bernardus epist. 42. que est tract. de mor. & offic. Episcop. c. 2. n. 7. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum scribit: Clamant vero nudi, clamant famelici: conqueruntur, & dicunt... Nobis frigore, & fame laborantibus, quid consecrati tot mutatoria, vel extensa in perticis, vel plicata in manticis? Nostrium est, quod effunditis: nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis &c. Accedit S. Thomas Villanovanus apud Gormaz de just. n. 446. qui ait: Cum audio, aliquem, Clericum beneficium in morte apud se habuisse nummos, sic dolore afficior, ac si mihi diceretur, illum mortuum fuisse juxta concubinam; quia pari modo damnatum puto. Tandem S. Laurentius Justinianus de inst. & regimine prelatorum. c. 16. ait, per pompam, & deauratam suppellectilem Ecclesiasticorum &c. privari ministris debitis Ecclesiam, ornamentis altaria &c.

150. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Si S. Thomas Villanovanus ad mentem adversariorum accipiendus esset, Clerici neque patrimonialium domini essent; quia de omnibus pecuniis Sanctus is loquitur. Dein ea verba ad summum probant, peccari à Clericis, si beneficia superflua in profanos usus expendant: non vero probant, peccari contra justitiam, ad expendendi patet. Quod autem attinet ad S. Bernardum, hic planè non videtur locutus in rigore Theologico, sed usus exaggeratione concionatoria; nam si ejus verba omnino stricte sumeremus, sequeretur ex primo ejus textu, non esse Clericum dominum, nisi bonorum ad infamam sustentationem requisitorum; hæc enim involvit præcisè necessarium victum, & simplicem vestitum: certè sustentatio summa non est necessaria. Sed nec propriè ulla rapina intercedit; cum vis nulli pauperi propriè inferatur; unde non nisi concionatoricè dici potest, rapinam dari.

Ulterius ex secundo, uti etiam ex primo textu, sequeretur, quod necessariò deberent superflua pauperibus dari, & non possent applicari templis, alias nitidè ornatis, vel aliis causis piis, quod tamen est contra communem praxin, & etiam opinionem. Insuper ex tertio textu, uti ex primo sequeretur, quod Clericus ferme duntaxat unam veltem, & non alteram ad mutandum, habere possit, nequequum, nec aliud quiddam: quæ omnia in rigore admitti non debent; unde S. Bernardus vel loquitur

de casu extremæ necessitatis pauperum, vel loquitur cum exaggeratione.

151. Sic etiam debent adversarii explicare alios SS. Patres, qui scè eodem modo loquuntur de laicis: certè S. Augustinus omnes Christianos alloquitur serm. 219. de tempore dicens: Quidquid enim nobis DEUS plus, quam opus est, dederit, non nobis specialiter dedit, sed per nos aliis erogandum transmisit: quasi non dederimus, res alienas invasimus. & in exposit. psal. 147. ante medium ait: Superflua divitum necessaria sunt pauperum: res aliena possidentur, dum superflua possidentur. S. Gregorius Nazianzenus orat. 16. alloquitur omnes Christianos divites, & non tantum Clericos, ut est manifestum legenti, dum ait: Minime fratres, & amici mei, minime committamus, ut res, Divino munere nobis concessas, male administremus, ne aliqui Petrum dicentem audiamus: Erubescite, qui aliena detinetis. S. Ambrosius C. Sicut ii. dist. 47. de laicis etiam ait, ipsis non esse propria, quæ sunt superflua; cum nihil in mundum intulerint: addit, par esse crimen, non dare indigentibus, & tollere. Sicut ergo adversarii illos SS. Patres exponunt in sensu, non stricte proprio, sed exaggerativo, ita nobis liceat exponere S. Bernardum.

152. Ob. 3. Varii canones obligant Clericos ex justitia, ad superflua in pauperes, vel pia causa, expendenda: ergo, prob. ant. afferendo capitula varia. Resp. dist. ant. variis canones ita obligant ante erectionem beneficiorum, om. ant. post illam. neg. ant. & conf. Afferre omnia verba impossibile foret. Breviter affero capitula, & explicio. C. Episcopus. 12. q. 1. est ex Concilio Antiocheno, ante divisionem præbendarum celebrato; nam loquitur de tempore, quo bona Ecclesie erant omnia sub administratione Episcopi, & necdum divisa in præbendas. C. Res Ecclesie. ibidem. loquitur eodem modo de bonis nondum distributis: estque Urbani I. Papæ, qui fuit ante erectionem præbendarum. C. Qui Christi. 12. q. 2. tantum dicit, qui pecunias Ecclesie auferunt, vel fraudant, esse fures: nihil de Clericis.

C. Non liceat Pape. 12. q. 2. loquitur de bonis immobilibus, seu Ecclesiasticis quarto modo, ut n. 125. explicatum C. Indigne. eadem. loquitur potius de principibus, vel aliis, bona Ecclesie immobilia ad se trahentibus, aut injustè invadentibus. C. Episcopus. 12. q. 2. tantum negat Episcopo facultatem testandi, maxime si hæredes necessarios non habeat, de qua re inferius. C. Placuit. 12. q. 3. est ex Carthaginensi Concilio III. quod celebratum est ante Simplicium anno 397. Adde, quod tantum dicat, bona immobilia, ex Ecclesiasticis redditibus empta, manere debere Ecclesie: quod etiam statutum est aliis capitulis, citatis à Lessio de just. l. 2. c. 4. dub. 6. n. 50. Fuit autem hoc speciale statutum, cujus ratio sufficiens in hoc casu ita statuendi esse potuit; quia Ecclesia non vult, Clericos inhiare congerendis divitiis: & hoc caput videtur præcipue Cle-

Clericis prohibere, ne testentur de his rebus.

153. C. Revertimini. 16. q. 1. est ex S. Hieronymo. C. Decime. autem ibidem, itemque C. Quod autem. 23. q. 7. est ex S. Augustino, qui fuerunt longè ante Simplicium C. Quoniam quiddam. 16. q. 2. est iterum S. Hieronymi longè antiquioris. C. Ratio nulla. de præbendis, & dignitatibus. necessariò debet aliqua expositione declarari; nam ita habet: Ratio nulla permittit, ut, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur, propriis cujusquam usibus applicetur; utique enim dicere non vult, quod nihil ex communibus bonis possit privato applicari tanquam proprium; alias nec congrua sustentatio Clerici propria foret; unde, ut rubrica videtur innuere, hoc capitulum loquitur de bonis communibus immobilibus, ex quibus fructus colliguntur: vel loquitur certè de bonis quarti generis: vel debet fors dici, quod non unus solus debeat communia accipere. Sanè, quod loquatur de quibuscunque superfluis Clericorum, probari non potest.

154. C. Inquirendum. de peculio Clericorum. nequitiam sonat, ut citatur apud Gormaz de just. n. 450. & quidem citatur sub titulo de testamentis, quo tamen titulo nullum capitulum Inquirendum habetur. Quod autem habetur titulo de peculio Clerici. videtur tantum loqui de redditibus communibus, atque de votis, & oblationibus fidelium, nondum distributis; nam comparat eas oblationibus illis, quas Judas sibi furatus est, quæ certè necdum erant distributæ inter Apostolos. Adde, in notis marginalibus ad hoc capitulum dici, id non inveniri in Concilio Rhemensis impresso: interim tamen negari non potest, id loc. cit. insertum esse juri canonico.

C. Pontifices. 12. q. 3. loquitur de relictis Episcopo, non intui personæ Episcopalis, & in ejus commodum, sed pro redemptione animæ relinquendis; atque, id, quod sic relictum, vel dimissum est, esse inter facultates Ecclesie computandum: sed hæc planè non veniunt ad rem nostram; quia agimus de superfluis jam distributis inter Clericos. Authentica. Ut determinatus sit numerus Clericorum. c. 3. loquitur de redditibus nondum distributis, seu adhuc communibus, & alloquitur œconomos, seu administratores bonorum communium; unde etiam ipsa non venit ad rem; imò cum sit tantum juris civilis, nullam habet in Clericos auctoritatem, & est ipso jure nulla.

Tandem respondeo universaliter, canones, & textus similes, vel loqui de temporibus præcis, quando nondum erant beneficia erecta: vel loqui de bonis Ecclesiasticis, quarto modo acceptis: vel aliquando loqui de casu extremæ necessitatis: vel si SS. Patrum sint verba, dicta ea esse aliquando cum aliqua exaggeratione, & sensu concionatorio, non in rigore Theologico. Tridentinum autem Concilium, quod etiam solet adduci sess. 25. de reform. c. 1. potius

probat oppositum: videatur n. 136. Dein, si hanc obligationem Tridentinum dari sensit, cur non clare locutum est, sed omnino de ea tacuit? nunquam enim indicat obligationem ex justitia: sed tantum præcipit, non expendi superflua in usus profanos: quod & nos in conclusione tertia diximus faciendum.

155. Ob. 4. Antiquitas, ut dictum est n. 124. bona Ecclesiastica divisa fuerunt in quatuor partes, ex quibus una fuerat destinata pauperibus. Jam sic: hæc pars non amplius extat: ergo commixta est cum parte Clericorum (vel Episcoporum; nam etiam isti eandem obligationem erga pauperes habent) ergo debent adhuc Clerici ex justitia, pauperibus illam partem ex superfluis suis dare; nec enim Ecclesia valuit fraudare pauperes rebus suis, vel parte sibi destinata. Ad hanc objectionem variè respondent auctores.

Obfero autem in primis, etiam adversarios permittere communiter Clericis, ut superflua in alias piæ causas impendant, e.g. in ornatum templorum, etiam alias jam factis ornatorum; unde partem pauperum licet attribuere fabricæ Ecclesie. Nec possunt respondere adversarii, per pauperes intelligi quæcumque causam piam; nam sic vel confunderent ipsi fabricam Ecclesie cum pauperibus, quorum tamen partes adeò stricte distinctas observari volunt: vel deberent etiam ipsi agnoscere, eam distributionem in quatuor partes, non esse omnino rigidè ex justitia observandam.

156. Secundo adverto, non constare, quo tandem illa pars pauperum deveniret, an scilicet jam sit impensa in erectionem hospitalium, seminariorum, monasteriorum, ac univerſitarum, vel aliarum piarum pro pauperibus fundationum, ut censent, saltem quoad aliqua, Lugo de just. disp. 4. sec. 1. n. 7. Vasquez apud Gormaz n. 459: vel an non ea pars etiam applicata sit fabricis Ecclesiarum: vel expensa in erectionem novorum beneficiorum, in favorem pauperum Clericorum: vel impensa in bella sacra: vel etiam aliquando principibus secularibus, in recognitionem obsequiorum Ecclesie præstitorum, concessa; negari enim non potest, multa bona Ecclesiastica rursus ad seculares devenisse: & in Germania nostra id nimis clarum est de multis decimis; unde saltem non liquet, an pars illa mixta sit bonis Clericorum. Neque etiam ex eo, quod Clerici aliqui superflua habeant, statim inferatur, eos participasse de bonis pauperum; cum enim fideles sapissime novas fecerint donationes, æque semper iterum in quatuor partes dividi debuerint, ut habetur C. Cognovimus. 12. q. 2. patet, semper Clericorum portioni additionem factam, adeoque facile etiam aliquid superfluum ipsis attributum fuisse.

157. Tertio adverto, quod distributio in quatuor illas partes sit auctoritate, & præcepto Ecclesie facta, ut habetur C. Mos est.

12. q. 2. imò ea distributio non semper est facta in quatuor partes, ut dictum n. 124. & habetur C. Constitutum. 16. q. 1. ubi Episcopo tertia pars attribuitur: & C. Requisti. de testamentis. ubi tertia, vel quarta pars Episcopo assignatur: adeoque videtur, dependere ab Ecclesie voluntate, cui redditus illi assignentur; unde infert Illung tr. 4. disp. 2. q. 3. n. 5. §. 1. n. 169. Clericos potuisse, saltem ex autoritate Pontificum, expressè, vel tacite, ob iustas causas consentientium, acquirere dominium partis, pauperibus olim destinatae, quanquam adjuncto præcepto gravi, ut superflua iis tribuantur.

Idem Illung cit. disp. 2. n. 170. ait, potuisse Pontificem, partem etiam pauperibus assignatam, ex causa iusta, assignare Clericis, tum propter beneficia, à Clericis Ecclesie præstita, tum propter alliciendos ad Clerum nobiles, ac doctos &c. Auctor verò Crispi Theol. c. 4. n. 21. ait: non probari, eam commixtionem esse factam, vel saltem non probari, factam esse sine autoritate. In forma ad argumentum om. ant. & neg. conf. quæ certè probari non potest; unde ex principio incerto non potest erui obligatio certa. vel dist. 1. conf. ea pars commixta est cum parte Clericorum, cum sufficienti autoritate. conc. 1. conf. sine sufficiente autoritate neg. 1. & etiam 2. confeq.

158. Ob. 5. Clerici non habuerunt jus ad bona pauperibus destinata ante erectionem beneficiorum: ergo neque acquiriverunt jus per eam erectionem. prob. conf. non potuerunt sine injuria pauperibus eripi ea bona, & tribui Clericis: ergo isti non acquiriverunt jus &c. Resp. 1. neg. suppositum, seu quòd pars olim pauperibus destinata sit postea commixta cum parte Clericorum; quia, ut dictum n. 156. nescitur, quòd pars illa pauperum devenerit, nec potest probari, eam mixtam fuisse bonis Clericorum. Resp. 2. neg. confeq. ad prob. dist. ant. non potuerunt ea bona eripi pauperibus &c. nisi facta sit aliqua compensatio. om. ant. si hæc facta sit, neg. ant. & conf. Dixi om. ant. nam potest sæpe Pontifex, ex rationabili causa, per plenitudinem potestatis, transferre redditus ab una causa pia ad alteram, ut nemo negat, & traditur in Clement. Quia contingit, de religiosis domibus. Dein certum est, posteris temporibus erecta esse multa hospitalia, leprodochia, seminaria, stipendia, & alias pias fundationes pro pauperibus, non tantum plebeis, sed etiam nobilibus: & in ista potuit pars illa, pauperibus olim destinata, esse impenfa: vel certè per ista fuisse facta aliqua compensatio, præsertim cum etiam multi redditus Ecclesiasticis in ista sint impenfi.

Resp. 3. iterum neg. conf. ad prob. neg. ant. nam nec pauperes habuerunt strictè dictum jus ad ea bona; quia ista à fidelibus oblata fuere Ecclesie, ut in hujus bonum, vel causas pias, impenderentur, non determinatè obligandam Ecclesiam, ut pauperibus etiam aliqua pars distribueretur, quamvis fortè non sine spe, quòd id ab Ecclesia facien-

dum sit; alias enim, si fuisset determinatè imposita obligatio, dandi aliquam partem pauperibus, non possent impendi ea bona aliis piis causis: quod tamen advenferi Clericis concedunt. Hinc Ecclesia, vel Pontifex potuit, ea bona distribuere in alias pias causas, acque etiam Clericis plus tribuere, præsertim ex iusta causa, quales assignat Illung, citatus n. 157. Quod autem aliqui Clerici nunc videantur habere multa superflua, provenit, partim ex novis foundationibus, quæ post Simplicium Papam facta sunt plurimè, & quidem sine ullo alio onere pro solis Clericis, partim ex bona administratione, per quam ipsa bona Ecclesiastica stabilia aucta sunt, & consequenter etiam redditus.

Dices. Fideles obtulerunt sua bona Ecclesiis cum hæc determinata obligatione, ut superflua darentur pauperibus: ergo datur obligatio ex iustitia. ant. prob. in primis ex formula oblationis veterum Francorum, quæ extat apud Auctorem Crispi Theol. n. 11. & in qua dicitur, bona à fidelibus offerri pro remissione peccatorum suorum, ac parentum, & filiorum, aut ad servandum ex his DEO in sacrificiis, Missarumque solemnibus, orationibus, luminariis, pauperum, ac Clericorum alimentis, & ceteris Divinis cultibus, atque Ecclesie illius utilitatibus &c. ergo.

Confir. 1. Concilium Triburienfe, celebratum an. 895. ait cap. 13. decimas dari inter alias causas etiam in sustentationem pauperum: ergo datur obligatio ex iustitia, superflua dandi pauperibus. Confir. 2. Bona Ecclesie vocantur bona DEI, vota fidelium, pretia peccatorum, patrimonia Christi, patrimonia pauperum: ergo non possunt sine læsione iustitia in profana expendi.

Resp. neg. ant. certè de hac obligatione non constat; quamvis enim fideles optent, ut bona beneficalia Clerici piè expendant: non tamen constat, illos his obligationem iustitia imposuisse: ut etiam Lessius de iustit. l. 2. c. 4. dub. 6. n. 45. docet. imò Auctor Crispi Theologicæ n. 23. ait, fortè Clericos in eam obligationem non fuisse consensuros: & addit, non præsumendum esse, quòd fideles, qui permitunt absolutum dominium laicis cantoribus, idem negent Clericis &c. Nec dicas, laicos nunquam acquirere superflua; nam hoc vix persuadebis.

159. Ad prob. in primis Franci non sunt totus mundus: dein etiam illi probabiliter bona sua non dederunt aliamente, quam, qua communiter dari solebant, ut scilicet expendantur in eas pias causas, in quas solebant expendi, non imponendo obligationem determinatam, sed tantum indeterminatam, ad eas pias causas, quæ in ea formula ponuntur: quamvis simul ostenderit spem suam, ac desiderium, ut etiam pauperibus aliquid obtingeret: interim erant, ut ait Lugo disp. 4. n. 7. fidentes recte, & pie Ecclesie administrationis. Molina tom. 1. de iust. tr. 2. disp. 144. ait, quòd fideles eo sine, oblationes, & decimas tribuerint

Et.

Ecclesie, non tamen cum eo onere, ac modo. Potest etiam dici, Francos non voluisse, ut bona jam distributa, si sint superflua, debeant denuò à Clericis erogari in pauperes, sed tantum aliquid ante distributionem, sicut fiebat, quando quatuor partes adhuc erant divisa.

Ad 1. confir. neg. conf. nam, licet, ut modò dictum, eo sine dentur decimæ, ut etiam pauperibus aliquid ex iis obveniat, non tamen dantur cum eo onere, ut observat Molina modò citatus. Imò Lessius de iustit. l. 2. c. 4. dub. 6. n. 45. ait, non potuisse laicos quoad decimas talem obligationem imponere Clericis; cum Clericis decimæ debeantur, ratione administrationis spiritalis, ut docent communiter cum S. Thoma 2. 2. q. 87. a. 1. in corp. adeoque ex iustitia; unde etiam ex Concilio Triburienfi non infertur hæc obligatio, ex iustitia dandi pauperibus partem decimarum, & præsertim non infertur obligatio, dandi partem ex bonis jam in Clericis divisis.

160. Ad 2. confir. neg. conf. In primis quo sensu bona oblata Ecclesie, vocentur bona DEI, explicatum est n. 126. dein etiam in antiquo testamento, quæ dabantur sacerdotibus, & levitis uxoris, erant pretia peccatorum; nam ait DEUS Osee. 4. v. 8. de sacerdotibus: Peccata populi mei comedent. nunquid illi etiam erant obligati ex iustitia, ad superflua pauperibus danda? Itaque bona beneficalia dicuntur patrimonia pauperum tantum metaphoricè, quatenus pauperes habent spem, recipiendi ex illis sustentationem, ad quam dandam obligantur quidem Clerici, non tamen ex iustitia. Alii tituli potius probant obligationem religionis, quam iustitia.

Ubi tamen etiam addendum, dupliciter expendi posse bona DEI, sive bona Ecclesiastica. Primò, dum, vel expenduntur causa DEI colendi, aut ob obsequia DEO præstita: vel dum dantur iis, quos Christus vocare dignatus est suos fratres, scilicet pauperibus: & sic prima vice necessarid bona beneficalia debent piè expendi: idque fit etiam, ea dando Clericis sacrificantibus, psallentibus, orantibus &c. item laicis ædituis, cantoribus &c. Secundò expenduntur iterum à Clericis, vel laicis, in sustentationem suam: hæc expensio non debet esse pia ex iustitia; alias etiam cantores, prodigè ex illis viventes, tenerentur ad restitutionem, quod nemo dicit. Verum quidem est, Clericos saltem quoad superflua obligari, ut ista secundò quoque piè expendant: sed non ex iustitia.

161. Ob. 6. Clerici testari non possunt de bonis superfluis: ergo tenentur ex iustitia, ea relinquere causis piis, vel pauperibus. ant. prob. sic habetur statutum C. Quia mos. 9. de testamentis. & C. Relatum est aurius. 12. eodem tit. item C. Cum in officiis. 7. eodem tit. Resp. ex hoc tantum probari, usum dominii ligatum esse, sicut ligatus est usus dominii in pupillo. Sic etiam econtra potestas testandi non probat dominium; nam potest à Pontifice concedi Religioso potest.

A. P. Ans. Mayr. Theol. Tom. II.

stas testandi, quin is dominium habeat. Dein, si ratio hujus ligaminis, vel prohibitionis, essent pauperes, saltem possent Clerici testari in favorem pauperum: atqui de jure communi etiam hoc ipsis non licet: sed teste Molina tom. 1. de iust. tr. 2. disp. 147. jure novo Pontificio Pauli III. Julij III. Pauli IV. Pij V. & Gregorii XIII. statutum est, ut relicta ex redditibus beneficij post obitum tanquam spolia Camerae Apostolicæ inferantur: quod tamen pluribus in regnis in usu non est. videatur ipsè Molina loc. cit. hæc fasè exponens.

Dubium autem esse non debet, quòd, etsi beneficiati sint plenè domini, etiam superfluum, tamen ob bonum commune, vel aliam legitimam causam, e. g. ob bonum pauperum, vel coërcendam avaritiam, aut promovendum virtutis studium, possit ipsorum dominium ligari, etiam irritando eorum testamenta; unde in forma neg. conf. Ratio hujus statuti communiter dicitur esse, ut Clerici abstrahantur à nimio amore terrenorum, & à cupiditate coacervandi pecunias, quæ eos dedecet; cum enim videant, sibi ereptam esse potestatem testandi de suis (intellige beneficalibus; nam de patrimonialibus testari possunt ex C. Quia nos 9. de testamentis) eò citius disponunt de iis ad pias causas, quæ adhuc vivunt, ne spolio cuiuscunque cedant, multo labore corrala.

162. Ob. 7. Franciscus Gonzaga de origine Seraphice Religionis Franciscana tertia parte. titulo. Provincia S. Michælis. de Conventu S. Francisci Civitatis, refert historiam, etiam à pluribus aliis autoribus comprobata, de Petro Diaz Episcopo Civitatenfi, qui mortuus, tertio ab obitu die, meritis S. Francisci Seraphici, fuit revocatus ad vitam, dixitque, se fuisse damnatum ob flagitia, nisi intercessione S. Francisci sibi quinque dies vitæ indulti fuissent: & addidit, hos ideo sibi concessos, ut bona Ecclesie, quæ consanguineis injustè erogaverat, repetat ab istis, & pauperibus restituat: quæ postquam intra quinque dies recuperavit, rursus obiit. Altera historia affertur de Guilielmo Episcopo Parisiensi, qui damnatus fuit; eoquòd duo beneficia simul possederit: ergo

Resp. In primis secunda historia non facit ad rem; etsi enim aliquis superflua vellet piis causis applicare, non ideo posset duo beneficia possidere, nisi alia ratio eum excusaret. Prior autem historia in multis aliter refertur à Francisco Gonzaga, quam in objectione relata est, non tantum in eo, quòd dicat Gonzaga, Petrum quarto die ad vitam revocatum fuisse, & non tantum quinque, sed viginti dies vitæ ei concessos: sed in eo potissimum (quod est maximè ad rem) quòd à Gonzaga non referatur, resuscitatum dixisse, sibi hos dies indultos fuisse, ut bona, consanguineis injustè erogata, recuperaret, sed ut ob peccata sua, quæ maximè erant carnalia, penitentiam ageret. Imò refert Gonzaga, non ipsum bona consanguineis

F

neis erogasse, sed istos ejus mortem per tri-
duum occultasse, ut bona interim inter se
partiri possent: quæ tamen dein redvivus
iterum intra illos 20. dies (ut jure potuit)
recuperaverit, atque pauperibus donaverit:
& penitentiam magnam egerit: quod longè
est aliud, & nil contra nos probat.

Quod si tamen aliquis probaret, histo-
riam contigisse, ut ab objiciente narrata est
(quod tamen nunquam probare poterit)
posset responderi, quod, si ille Episcopus ex-
pendendo sua superflua contra justitiam pec-
caverit, id factum esse debuerit ex eo, quod
specialis obligatio illis redditibus fuerit an-
nexa, quæ universaliter non agnoscitur: vel
quod fuerint bona Ecclesiastica quarti ge-
neris, quæ consanguineis dedit. Certè, si
Clerici omnes damnarentur, qui non cura-
rent restituere superflua, consanguineis dona-
ta, etiam si agerent penitentiam ob ea ita
profanè expensa: si insuper omnes accipien-
tes sub pena damnationis æternæ obliga-
rentur ad restituendum, multi Clerici, & eo-
rum consanguinei damnarentur: & cur nemo
de hac obligatione authenticè monet?

163. Ob. 8. Innocentius XII. in Bulla
edita anno 1692. 22. Junii. quæ abrogat Ne-
potismum, docet, nec ipsis Romanis Pon-
tificibus licere, consanguineos ex redditibus
Ecclesiæ ditare; imò ait, curæ futurum suis
successoribus, ut ita donata vindicentur
rursus Cameræ Apostolicæ, & donariis auferantur:
ergo videtur agnoscere, invalidè
esse donata, ac restitutioni obnoxia, con-
sequenter contra justitiam erogata. Resp.
neminem dicere, quod ista Bulla re-
vocata sint privilegia testandi, quibusdam
Clericis data. Secundò, aliud esse de reddi-
tibus Summi Pontificis, quos accipit ex
magnis statibus, & provinciis, quorum est
temporalis dominus, imò ex omni orbe: quæ
bona à fidelibus dantur, non tantum, ut fru-
ctus beneficii, & pro ipsius persona, sed et-
iam, ut sibi de ministris idoneis, aliisque
Ecclesiæ necessariis, providere possit. Quare
potest ipse etiam contra justitiam, tum com-
mutativam, tum distributivam peccare, si
per inutiles sumptus, aut in homines im-
meritos, ex affectu tantum carnis, redditus
istos profundat. At verò Clerici, de qui-
bus nobis est sermo, non accipiunt reddi-
tus, nisi pro se. Si autem aliqui quorum-
dam bonorum tantum sunt administratores,
vel ob alios fines ea accipiunt, non nega-
mus, eos etiam contra justitiam commutativam
peccaturos, si malè ea bona expendant.

Quod autem Papa in Bulla dicta sæpe
utatur terminis *justitia*, & *aquitas*, non
probat, eum intelligere justitiam commu-
tativam; nam potest intelligi etiam distri-
buitiva, quæ scilicet exigit, ut in eligendis
ad officia, habeatur ratio meritum: certè
ipse Innocentius ait: *Quo custodià in om-
nibus Ecclesiastica disciplina, arque justitia
distributiva regulà, nemini relinquatur con-
querendi, vel obloquendi occasio: sed Eccle-
siastica stipendia, ministrantibus in Ecclesia*

*DEI, aqua lance, pro uniuscujusque merito
assignentur.* Quod autem dicit, curæ fu-
turum, ut ita donata, vel expensa, vindicentur
Cameræ Apostolicæ, intelligi potest,
de expensis factis contra justitiam ex Came-
ra Apostolica, & redditibus, in alios fines
destinatis: vel rectè dicitur, de his factum
esse speciale statutum à Pontifice, quod se
non extendat ad omnium aliorum Clerico-
rum bona. Certè Prælati non censent, sibi
per eam Bullam impositam esse obligationem,
repetendi donata, vel etiam irritandi dona-
tiones Clericorum omnium.

164. Dices. Pontifex ait: *Quæ nobis
licere non patimur, aliis indicare . . . decre-
vimus:* ergo innuit, hanc rem esse juris Di-
vini. Resp. neg. conf. Etiam Bonifacius VIII.
C. ultimo de *rescriptis* in 6. revocans quæ-
dam privilegia à se, & antecessoribus data,
ait: *Quodque nobis licere non patimur, suc-
cessoribus indicamus:* quin propterea volue-
rit dicere, quamcunque talem concessionem
esse contra jus Divinum, & se, ac antecesso-
res suos, ea concedendo egisse contra jus Di-
vinum: sed tantum voluit indicare, quod
Pontifex non debeat velle, vel pati, sibi li-
cere etiam illa, quæ sunt contra sacros cano-
nes, nisi addit legitima causa dispensandi:
& hinc ipse Innocentius in objecta Bulla pri-
us dixerat: *Ad ea sacrorum canonum sta-
tuta, quæ Episcopis, ne bonis, & redditibus
Ecclesiæ, consanguineos suos augere stu-
deant, interdicitur, considerationis nostræ
aciem convergentes.*

Et sanè non est universaliter licitum
Pontifici, contravenire legibus Ecclesiæ
absque omni causâ, nec licitè potest Papa,
pro libitu abrogare canones sacros: potest
tamen suis ex causis, & in debitis circum-
stantiis, sæpe in legibus Ecclesiasticis dispen-
sare: & si hoc faciat, non reddit propterea
leges inutiles; quia, etsi non stringant eum,
cum quo dispensatum est, stringunt tamen
alios, quibuscum non est dispensatum; aliis
certè ferme omnes leges deberent dici inu-
tiles: quia, ut nulla regula, ita ferme nul-
la lex, saltem si non sit naturalis, sine ex-
ceptione. vide Auctorem *Crisis Theologicæ*
n. 35.

ARTICULUS V.

Solvitur Objectio Ultima.

165. **O**B. 9. contra 3. conclusionem.
Clerici licitè testari possunt
de bonis superfluis pro libi-
tu: ergo etiam possunt de iisdem licitè do-
nare, vel ea dittrahere in vivos. ant. prob.
ex Bullis aliquorum Pontificum, qui non
quidem universaliter omnibus, sed ta-
men pluribus, & variis Clericis, dederunt
licentiam testandi, etiam ad profana: ergo,
ant. prob. ab Auctore *Crisis Theol.* n. 18. &
n. 33. citando Bullas plurium Pontificum:
& præsertim clarè hoc probat Bulla Julii III.
*Cupientes, ut alma, quæ est tertia in Bulla-
rio Cherubini inter Bullas Julii III. estque
edita an. 1549. sexto idus Martii, in qua*

Quale Dominium habeant Clerici Seculares.

hic Pontifex ita loquitur: *De omnibus, &
singulis eorum immobilibus, mobilibus, &
se moventibus bonis, pecuniis . . . fructi-
bus, redditibus, & proventibus Eccle-
siarum, monasteriorum, & beneficiorum
Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cu-
ra . . . licitè tamen acquisitis, cujus-
cunque qualitatis, quantitatibus, summe, va-
loris, & pretii, seu conditionis existant,
etiam si talia sint, quæ sub generali ver-
borum expressione non comprehendantur,
sed speciali notâ digna sint, tam
donatione inter vivos, & causâ mortis,
quàm testamento, codicillis, fidecommissis,
legatis, & quavis alia ultima voluntate,
in favorem consanguineorum, & affinium
suorum, ac quarumvis aliarum personarum,
etiam penitus extraneorum, ac de jure in-
capacium, seu alias prohibitarum, etiam
divitum, & potentium . . . piorum loco-
rum, & non piorum, disponere . . . liberè,
& licitè valeant.* Quodque, si urbis incolæ,
aut curiam hujusmodi sequentes, ab inte-
stato decesserint, eorum bona . . . ad ipso-
rum pro tempore decedentium proximiores
agnatos, & alios, qui eis, nisi beneficiati
essent, de jure succedere deberent, alias jux-
ta juris communis dispositionem liberè de-
volvantur.

Similia habent Sixtus IV. in Bulla. *Et si
universis.* edita an. 1474. 1. Januarii. item
Pius IV. in Bulla. *Romanus Pontifex.* an.
1561. Pius V. Sixtus V. & Paulus V. in ea-
dem *Crisi Theologica* n. 18. & 33. adducti,
& quidem Paulus V. eadem confirmat, alle-
gatis suorum prædecessorum Romanorum
Pontificum diplomatis, quæ (ut ait hic Pon-
tifex in eadem *Crisi* n. 33.) *temporibus fortasse
injuriâ, diversis ob causis imminuta, aut
alias abrogata dicuntur:* & causam addit
(ut refertur in *Crisi* n. 43.) *ut curialium, &
incolarum prædictorum indemnitati, & tran-
quillitati consulere.*

166. Resp. dist. ant. Possunt licitè te-
stari illi Clerici, qui habent privilegium li-
citè testandi, vel donandi. conc. ant. qui
id non habent, neg. ant. & sub eadem dist. om-
ni neg. conf. Potest Pontifex ex gravibus
causis, dare hoc privilegium; cum enim sit
supremus administrator omnium bonorum
Ecclesiasticorum, potest utique ex gravibus,
& proportionatis causis, ea bona etiam pro-
fana concedere, ac concedendi licentiam
dare; etiam si non tantum ex præcepto Ec-
clesiastico, sed etiam ex aliarum virtutum
obligationibus, Clerici tenerentur, superflua
in pios usus expendere: sicut potest dispen-
sare in votis, quorum obligatio certissime
oritur ex obligatione religionis, & non tan-
tum ex obligatione præcepti Ecclesiastici.
Ex hoc autem non sequitur, Pontificem
posse, liberè, & licitè, hac in re dispensare
sine causâ, sicut etiam non potest dispensare
in votis.

Unde Lessius de *justit.* l. 2. c. 19. n. 45.
citans Navarrum ait, Pontificem dantem
facultatem testandi intelligi, eam dare tan-
tum ad causas pias. At hoc planè videtur

tortum; nam Bullæ aliquæ superius citatæ
expressè dant facultatem, etiam testandi ad
profana: nec dicendum, Summos Pontifi-
ces potestatis suæ limites esse transgressos.
Hinc saltem ex causâ potest dari facultas te-
standi ad profana: cui contrarium non do-
cet Navarrus; nam apud Molinam, tom. 1. de
just. tr. 2. disp. 147. tantum ait, Pontificem id
non posse, nisi ex rationabili, & sufficienti
causâ. Quando autem non apparet ulla causâ
legitima dispensationis, fortè cum Cardinali
de Lugo tom. 2. de *just. disp. 23. sec. 6. n. 104.*
dicendum, intentionem Pontificis, faculta-
tem testandi concedentis, non esse, eximere
Clericum ab obligatione expendendi super-
flua in usus pios, nisi quando addit justa cau-
sa aliter faciendi, quod uniuscujusque con-
scientiæ relinquit.

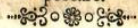
167. Dices 1. Tamen jam consuetudo
introducitur, ut Clerici, Episcopis inferio-
res, liberè testentur; ita enim testatur Co-
varruvius in C. *Cum in officiis* n. 23. de Gal-
lia, & Hispania: additque, in ista Carolum V.
constitutione sanxisse hanc consuetudinem:
quod idem testatur Molina tom. 1. de *just.
tr. 2. disp. 147.* & addit idem de Lusitania:
licet disputet, an non sit aliquid limitatum
à rege Joanne III. Auctor *Crisis Theologicæ*
testatur de consuetudine eadem passim vigen-
te in Germania: & Constitutiones synodales
diocesis Constantiensis tit. 24. n. 4. ajunt,
esse antiquissimam consuetudinem: Itali,
ut patet ex Bullis supra citatis, multi ha-
bent privilegium testandi: ergo. Respondent
Lessius, Lugo, Molina, ac alii, esse
quidem consuetudinem licitè testandi ad
pia, sed non ad profana, saltem nisi specialis
ratio, aut legitima concessio, det licentiam,
etiam ad profana testandi: quantum etiam
admittant, inductam esse consuetudinem te-
standi validè, non tamen licitè ad profana;
unde Lessius de *justit.* l. 2. c. 19. dub. 4. n.
44. invehitur in Clericos, ita saltem im-
memores, ut in articulo mortis velint sibi ac-
cerere periculum damnationis: atque, viros
bonos ab hoc valde abhorre. Invehitur in
eosdem Molina tom. 1. de *just. tr. 2. disp.
147. conclus. 11.* Sed neque unquam audi-
vi, esse communem persuasionem apud Cle-
ricos probos, posse eos licitè de superfluis
beneficialibus dispendere non aliter, quam
seculares, eaque consumere, e. g. convi-
vando, ludendo, vel divitibus consanguineis
donando.

168. Quod attinet ad Constitutiones
synodales quarundam diocesium, ex tan-
tum permittunt consuetudinem liberè te-
standi: quæ vox *liberè* non necessariò signi-
ficat libertatem licitam, etiam ad profana te-
standi: quantum significet validam. Certè,
si vellent asserere, omnino illicitam fac-
cultatem testandi esse inductam, non sub-
jungerent Constitutiones synodales Con-
stantiensis ista: *Serio monemus omnes Cle-
ricos, ut circa hujusmodi bona, sive heredes
ex testamento, sive ab intestato relin-
quant, etiam Ecclesiasticorum, quibus adscripti
sunt, pauperum, aliarumque piarum cau-
sa-*

farum, rationem habeant, ne, dum forte suos consanguineos ex bonis Ecclesiasticis temporaliter locupletare contendunt, ipsi salutis aeternae periculum, atque salutem patiantur. En, posita etiam quacunquē consuetudine, periculum damnationis, adeoque etiam gravis peccati. Unde non bene Clarissimus D. Gletle in *tr. de testamentis c. 4. n. 14. assert. 4.* supponit, neminem reclamare contra testamenta Clericorum ad profana; etsi enim non reclametur quoad valorem, sat altum clamatur contra licentiam, saltem, nisi, ut jam diximus *n. 167.* specialis ratio, aut concessio legitima, talem licentiam tribuat.

169. Dices. 2. Ergo haeredes ab intestato etiam tenebuntur, si non ex iustitia, saltem ex alio titulo, superflua accepta in pauperes, vel causas pias expendere. Resp. id concedit tanquam probabile Lugo *de iust. disp. 23. sec. 6. n. 103* ex ea ratione, quod ea bona sint affecta obligatione religionis: sicut quandoque res defuncti habent annexam obligationem voti realis; nam haeres debet vota realia defuncti praestare. Sed videntur haeredes, de hac re nullum sibi scrupulum facere; unde ipsemet Lugo *loc. cit. n. 104.* ait, Pontificem dispensantem eo ipso posse censi, expendere bona illa, sicut expenduntur cantoribus, qui non tenentur, salaria accepta pie expendere; & addit, causam, quae sufficiens sit ad dispensandum, debere etiam esse sufficientem, ad ita expendenda ea bona. Insuper ait, posse etiam haeredi auferri obligationem representandi personam defuncti quoad ista bona, ne dentur multa lites, & laquei peccandi. Idem ait, & recte, haeredes, vel alios, siquidem Clericos inducant ad tales donationes, earumque sint causa, peccare; quia inducunt ad peccatum. Lessius *de iust. l. 2. c. 19. dub. 4. n. 48.* ait, hanc obligationem, superflua expendendi in causas pias, esse personalem Clericorum, nec transire ad haeredes.

170. Molina *tom. 1. de iust. tr. 2. disp. 147. conclus. 8.* ait, validam etiam esse consuetudinem, vi cuius bona beneficiati, ab intestato mortui, obveniant ejus alias haeredibus ab intestato; eoquod eadem sit ratio de dispositione tacita, ac de expressa: & stante dispositione juris communis, censi talem, nulla facta dispositione mortuum, sua relinquere haeredibus ab intestato. Insuper ait idem Molina, non constare, qualia sint bona, & an non sint patrimonialia, vel parimoniaia; eoquod multi Clerici non habeant redditus ultra congruam sustentationem: vel etiam jam in vita multa expendere in causas pias, ut adeo de superfluis parum restet: & hinc addit, iustam esse legem, quae praecipit, eam consuetudinem introductam servari, ut scilicet evitentur multa lites. Docet tamen ibidem, etiam stante ea consuetudine, eum, qui culpabiliter sua bona beneficialia profanis relinquit ab intestato, graviter peccare.

ARTICULUS VI.

Quale Dominium habeant Religiosi.

171. Dico 1. Religiosi in communi, seu communitates Religiosae, possunt habere dominium rerum mobilium, & immobilium: exceptis Fratibus Minoribus de Observantia, & Capucinis. ita defacto omnes contra Navarrum, qui visus est docere, Religiosos tantum habere administrationem suorum bonorum: dominium autem illorum esse penes Christum. Prob. ex Tridentino *sess. 25. de reform. c. 3.* ubi concedit sacra synodus facultatem aliis omnibus Religiosis, etiam iis, quibus ex Constitutionibus suis non licebat, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat: atqui non dicitur proprie possessor bonorum, ut ait Lessius *de iust. l. 2. c. 4. dub. 5. n. 19.* qui tantum habet administrationem.

Secundo. Nicolaus III. *Constit. Exiit. de verb. significat. in 6.* docet, dominium bonorum, quibus utuntur Franciscani, pertinere ad Papam, non vero ad eorum congregationem: ergo supponit, aliorum Religiosorum bona, adeoque & istorum dominium, spectare ad eorum congregationem. Tertio. Est receptum apud omnes, & sumitur ex *C. Abbates. 18. q. 2.* quod, quidquid acquirit monachus, acquirit monasterio: ergo monasterium, seu Religiosi in communi, habent dominium earum rerum, quae monachus acquirit: ergo sunt capaces domini: cumque illud acceptaverint in alias etiam res suas, actu illud habent.

172. Dico 2. Religiosi professi particulares sunt incapaces omnis domini, vel juris proprietatis cuiuscunque, etiam imperfecti. ita omnes, quae ipsa auctoritas in hac materia morali est argumentum sufficientissimum pro nostra conclusione. Probat insuper haec assertio ex variis iuribus, quae, licet in rigore tantum videantur probare, quod Religiosi particulares non possint licite habere dominium, seu proprietatem, tamen communiter ab auctoribus explicantur in hunc sensum, ut negent Religiosis licentiam habendi dominium ob eorum incapacitatem, quae supponitur. Jura autem, quae licentiam negant, sunt *C. Nolo, ut aliquis. 12. q. 1.* ubi dicitur: *Nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium.* & *C. Non dicatis aliquid proprium. 12. q. 1.* item *C. Cum ad monasterium. 6. de statu Monachorum*, ubi Monachus in virtute sanctae obedientiae, & sub obstaculo iudicii Divini prohibetur proprietatem. *C. Monachi 2. eod. tit.* ubi dicitur excommunicandus, qui sine licentia superioris peculi um habuerit. Addi potest *C. Placuit communi. 16. q. 1.* ubi Religiosus dicitur *mundo mortuus*; ex quo inferunt auctores, ejus dominium expirare, scilicet propter mortem ejus civilem. Novissime tandem Tri-

dea-

Quale Dominium habeant Religiosi.

dentinum *sess. 25. de regularibus c. 2.* ait: *Nemini igitur Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat, bona immobilia, vel mobilia, cuiuscunque qualitates fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus, possidere, vel tenere.*

173. Questio jam est, unde ista incapacitas in Religioso proveniat; non enim provenit ex voto praecise, vel ipso statu Religioso; nam, ut habet Suarez *tom. 3. de religione l. 2. c. 12. & l. 8. c. 7.* voluntas privata ligare quidem potest, at non tollere dominium, nisi hoc lege aliqua tollatur; unde, qui haberet tantum simplex votum, nihil habendi proprium, peccaret quidem acceptando dominium, non tamen incapax esset acceptandi: sicut habens votum simplex castitatis, peccat contrahendo matrimonium, valide tamen illud contrahit.

Status etiam religiosus stat cum dominio, saltem ligato quoad usum ejus, ut habetur ex Bullis Gregorii XIII. *Quanto fructuosius.* & *Ascendente Domino*, ubi sub gravissimis censuris declaratur, Scholasticis Societatis nostrae esse verè Religiosos; cum tamen domini capaces sint. Sed nec traditio Religiosi, & bonorum, monasterio facta, eum reddit omnino incapax domini; nam saepe Religiosus bona sua non tradit monasterio, si scilicet ipsum ea non acceptat, ut fit apud P. P. Franciscanos, & Capucinos; & alias, saltem ex consensu monasterii, posset Religiosus habere dominium: quod tamen est falsum.

Solemnitas quoque voti eam incapacitatem non infert; inprimis enim illa incapacitas datur sine solemnitate voti, ut patet in Coadjutoribus Societatis nostrae. Dein non est ratio ulla efficax, ex qua inferatur hic effectus solemnitatis: imò Suarez *l. 8. c. 7. modo citato*, probabiliter ostendit, fuisse olim in Ecclesia Religiosos, etiam professos, domini alicujus capaces. Tandem ipsa solemnitas votorum habetur tantum ex jure Ecclesiastico, sicut de solemnitate voti matrimonium dirimentis habet Bonifacius VIII. *C. unico. de voto, & voti redemptione. in 6.* his verbis: *Voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesiae est inventa.* & Gregorius XIII. in Bulla *Ascendente Domino*, ait, *voti solemnitatem, sola Ecclesiae constitutione inventam esse.* Hinc etiam Pontifex in voto solemnni dispensare potest, ac jam aliquoties dispensavit, ut videre est apud Gormaz *de iust. n. 503.* & si S. Thomas *2. 2. q. 88. a. 11. in corp.* vel *q. 186. a. 8. ad 3.* hanc potestatem Papae negaret, recedendum esset cum reverentia ab ejus mente. Quare tandem haec incapacitas optime dicitur provenire ex jure Ecclesiastico, quod hanc incapacitatem connexit solemnī professioni, vel aliis votis religiosi.

174. Dico 3. Religiosus circa res, quibus utitur, solummodo habet purum usum facti, de quo *n. 89.* ita defacto omnes. Prob. conclusio. Ex dictis Religiosus non habet

ullum dominium, aut jus, etiam tantum imperfectum: ergo non habet usum juris: ergo habet tantum purum usum facti licitum: hoc est: potest ex licentia superioris, ad nutum revocabili, uti vestibus, libris &c. quae ad ipsius usum conceduntur. Nec de rebus; usu ipso non statim consumptibilibus, difficultas ulla est: sed olim magna controversia fuit, de usu puro facti circa res, usum ipso consumptibiles, e. g. cibum, & potum in mensa.

Gravissimam autem litem Fratibus Minoribus S. Francisci excitavit Joannes XXII. ab aliquibus dictis XXI. qui, a quibusdam illius Ordinis officibus, nullatenus agnoscere voluit usum facti, separabilem a jure, in rebus unico facti consumptibilibus: imò dominium rerum, Fratibus Minoribus donatarum, quod ipsi dicebant esse penes Apostolicam Sedem, abdicavit, ac rejecit: quo Pontificatu durante, vel ipsi Fratres Minores ex obligatione Pontificis dominium acceptare debuerunt: vel id remanere penes donantes, qui non voluerunt, sua bona esse nullius, seu derelicta, sed eatenus esse Fratrum Minorum, quatenus illi acceptarent, reliquo jure jure retento. Postiores autem Pontifices dominium illud reassumpserunt.

Unde defacto est communis sententia, etiam in rebus, usu ipso consumptibilibus, distinguere usum facti ab usu juris; nam qualem usum habent Franciscani, & Capucini in communi, talem, & non alium, habent Religiosi aliorum Ordinum in particulari, etiam circa res usu consumptibiles, scilicet, semper revocabilem ad nutum superioris. Hinc Religiosus nunquam habet potestatem restringendi libertatem aliorum; nam nunquam potest restringere libertatem superioris, ne eum ab usu rei impediatur: imò nec libertatem aliorum, qui ex licentia superioris possunt eam rem, e. g. cibum, statim auferre. Quod si res consumpta fuerit, e. g. cibus comestus, tunc nemo amplius habet jus, nec potest Religiosus restringere libertatem superioris, nec hic istius.

175. Dico 4. Hic purus usus facti circa bona fortunae, seu externa, est materia paupertatis religiosae (nam bona spiritalia, seu interna, item jus ad vitam, membra, atque etiam ad famam, & similia, non cadunt sub votum paupertatis; quanquam possint cadere sub alia vota) ita teste Innger *de dominio. disp. 2. q. 3. a. 3.* omnes, Probat conclusio ex iuribus *n. 172.* citatis, ex quibus habetur, Religiosum, disponentem de re aliqua sine superioris licentia, peccare peccato proprietatis contra paupertatem: non quod verè rem tanquam propriam habeat (proprietatis enim incapax est) sed quod ita se gerat, quasi rem propriam, & sui juris haberet: quod Religiosus vi voti paupertatis prohibetur. Hinc etiam antiqui Religiosorum Patres, SS. Basilus, Benedictus, & praesertim S. Augustinus, relatus *C. Non dicatis. 12. q. 1.* quando dicunt, monachum non debere habere pro-

F 3

pri-

primum, statim dicta declarant, addendo, non licere ipsi aliquid accipere sine licentia superioris: hæc autem licentia superioris potest haberi, vel explicita, vel tacita, vel rationabiliter præsumpta: de quibus viderint, qui ea indigent.

ARTICULUS VII.

Solvuntur Objectiones.

176. **O**B. 1. contra dicta n. 173. Per professionem Religiosus se, & omnia sua tradit integrè religioni: ergo non amplius sibi, sed religioni acquirit; sicut nempe, si quis omnia sua bona, præterita, præsentia, & futura, donaret alteri: ergo Religiosus per professionem fit incapax dominii. Confirm. 1. Religiosus, ut sæpe in finatur in jure canonico, se habet ad religionem, ut servus ad dominum: sed servus est incapax dominii, & quidquid acquirit, domino acquirit: ergo etiam Religiosus est incapax dominii: ergo per ipsam professionem, per quam fit Religiosus, etiam fit incapax dominii. Confir. 2. Ut habetur C. *Placuit communi*. 16. q. 1. Religiosus est mortuus, saltem civiliter, & quidem per professionem: ergo per hanc etiam expirat ejus dominium. Resp. neg. ant. nam, si religio est bonorum, & dominii incapax, ut Franciscanorum, non tradit Religiosus religioni bona sua vi professionis, sed tantum se, suamque personam: & tamen hæc traditio non est minus perfecta, quam in aliis religionibus.

Ad 1. confirm. Si paritas tenet quoad omnia, poterit Religiosus ex consensu monasterii habere aliquid proprium, sicut servus ex consensu domini, quod est falsum. Dein omisso toto priori syllogismo, neg. 2. conf. seu nego, oriri eam incapacitatem ex professione: & dico, quod, sicut incapacitas servi ad dominum, provenit ex lege humana, ita incapacitas Religiosi ad dominium oritur ex lege canonica. Ad 2. confirm. dist. ant. Religiosus est ita mortuus, præcisè per professionem, neg. ant. per hæc ut affectam lege Ecclesiastica, reddente eum incapacem proprietatis, conc. ant. & neg. conf. Sola professio tantum obligat Religiosum, ad exuendum se omni affectu erga temporalia, nondum autem reddit eum omnis juris proprietatis incapacem.

177. Ob. 2. contra 3. conclusionem. S. Thomas 2. 2. q. 78. a. 1. in corp. ait: *Unde in talibus rebus usu consumptibilibus non debet seorsum computari usus rei à re ipsa. . . & propter hoc in talibus per mutuum transfertur dominium*: ergo non datur in his purus usus facti, nec talem tantum habent Religiosi. Confir. Joannes XXII. in Extrav. *Ad conditorem canonum*, de verborum significat. negat, usum facti separari posse à dominio, in rebus usu consumptibilibus: & in sequenti Extrav. *Quia quo-*

rundam. idem repetit, ac insuper ait, quod nemini liceat impugnare ea, quæ in Extrav. *Ad conditorem* sunt *diffinita, ordinata, seu facta*: ergo.

178. Resp. dist. ant. & S. Thomas loquitur de usu juris, conc. ant. loquitur de puro usu facti, neg. ant. & conf. loquitur enim S. Doctor de usu, qui datur in mutuo, & sic eum etiam explicat Gormaz de *justit. n. 403*. Ad confir. neg. conf. Pontifex in illa Constitutione non definit, sed tantum probat rationibus, non dari eum usum facti: & dominium in bona Fratrum minorum abdicat. Quod non definit, est clarum; nam tum in Constitutione *Ad conditorem*, tum in altera *Quia quorundam*, aliquoties dicit, probari, vel esse probatum: quod non est, esse definitum. Definivit quidem, esse defidè, quod Christus habuerit aliquid proprium, & hoc potius in Extrav. *Cum inter nonnullos, eodem tit.* ubi oppositum, ait, esse hæreticum: sed quod non detur usus facti simplex absque jure, non definit.

Hoc videtur ipsemet insinuare; nam, quando in Extrav. *Quia quorundam. sub finem*, dicit: *Inhibemus, ne quisquam contra diffinita, ordinata, seu facta, per ipsam* (Constitutionem *Ad conditorem*) *verbo, vel scripto, scienter approbet aliquid, vel defendat. Siquis vero contra presumpserit, tanquam contumax, & rebellis Romane Ecclesie, ab omnibus habeatur*: per hoc ipsum ostendit, non omnia definita, sed aliqua esse tantum ordinata, alia probata &c. Sed neque per contumacem, & rebellem Ecclesiam, videtur intelligere hæreticum; nam inter ista duo in ipsa hac Constitutione clarè distinguit, ut patet legenti. Quomodo autem inter se conciliantur Pontifices, Joannes iste XXII. & Nicolaus III. vel, ut à Joanne sæpe appellatur IV. explicavimus in tract. de *virt. Theol. n. 337*.

179. Ob. 3. Usus facti, vel debet simul esse usus juris, vel debet esse iniquus: ergo non est possibilis simplex usus facti licitus. Confir. 1. Potest etiam dari jus pro uno solo instanti: ergo, etiam iste usus facti revocabilis sit, non necessariò excludit jus. Confir. 2. Usus facti etiam est jus utendi re, salvà ejus substantià: ergo est usus juris. Resp. hoc argumento etiam utitur Joannes XXII. in sua constitutione *Ad conditorem*: sed non est efficax; itaque neg. ma. nam datur medium, scilicet usus, non ex jure, sed ex licentia semper revocabili, ut probatum à n. 174. & ostenditur ulterius sic. Invitatus ad prandium, absque ullo jure licitè comedit cibos; si enim hospes eum impediret, non faceret ei injuriam, saltem realem: si autem alius ipsum impediret, ne cibos comederet, e. g. si eos auferret, faceret ei injuriam, non immediatè ratione ciborum, sed ratione impeditæ potestatis physice, ut dictum de paupere, vel patre. n. 23. Quod si dominus alios ei cibos apponeret, invitatus contra furem agere nullatenus posset, nisi fortè de injuria personali.

Ad 1. confirm. conc. ant. neg. conf. quia illud

illud jus datum, etiam tantum pro unico instanti, pro illo eodem non est revocabile: purus autem usus facti etiam pro instanti, pro quo datur, est revocabilis, saltem ex natura sua, & intrinsecè: quamvis extrinsecè, seu ratione sensus compositi existentie suæ, non sit pro eo instanti revocabilis, seu destruibilis: scilicet habet se sicut creatura, quæ etiam eo instanti, quo existit, est simpliciter à DEO destruibilis, quamvis in sensu composito existentie destrui non possit. Ad 2. confir. neg. ant. ex duplici capite; nam primò in usu consumptibilibus non manet salva substantia: secundò, hic usus non est jus, sed pura licentia.

180. Ob. 4. Si in rebus usu consumptibilibus potest separari usus facti à dominio, id etiam poterit fieri in pecuniis: ergo potest quis, petere aliquid pro dominio pecuniarum, e. g. centum florenos pro centum florenis, & insuper aliquid pro ejus usu: sed aliquid petere, pro usu pecuniæ distincto ab ejus dominio, est usura: ergo. Resp. conc. ant. (nam Religiosus etiam in pecuniis ad ejus usum concessis tantum habet usum facti) neg. conf. Centum floreni jam adæquant dominium, & usum aliorum centum florenorum; dominium enim nudum pecuniæ absque usu, nullo modo valet centum florenos, sed tantum simul cum usu juris, unde non potest plus peti, nec sine usura licitè accipi.

Quæstio tamen hæc est, an usus iste simplex facti revocabilis sit vendibilis. Gormaz, ac alii communis negant; quia, cum non sit jus, non est pretio æstimabilis; nam, si e. g. nunc venderes usum revocabilem equi, & sequenti instanti eum usum ab emptore revocares, quid prodesset huic iste usus? quomodo ergo eum ex justitia posses obligare ad solutionem? Nec ex eo, quod iste usus possit gratis dari, atque etiam gratiarum actione dignus sit, etiam dignus videtur pretio. Aliud est de usu juris, rerum usu non consumptibilium; utique enim pretium exigere potest pro usu commodato vestium.

Contra Ininger de *dominio. disp. 1. q. 3. a. 3.* putat talem usum esse vendibilem, sed modico sanè pretio: putatque, esse pretio æstimabilem spem, quam emptor potest concipere de eo, quod usus non sit revocandus, vel ob subitanam mortem, vel ob oblivionem domini: qua securitate, dum se privat dominus, etiam pretio æstimabilem obligationem subire videtur. Ne tamen sit palliata usura, putat hic auctor, datum pro usu debere detrahi à dato pro dominio. Id saltem tenendum est, dominium pecuniæ non esse vendibile seorsim ab usu pecuniæ; quia emptor, vel quasi emptor illius, simul etiam emit ejus usum: & hinc jam censetur iste venire in contractum: atque hoc est, quod vult S. Thomas citatus n. 177.

181. Ob. 5. L. *Si vini. 7. ff. de usufructu earum rerum, quæ usu consumuntur*, dicitur: *Si vini, olei, frumenti, usufructus legatus erit, proprietatis ad legatarium transferri debet*: ergo in his usu consum-

ptibilibus usus non est distinctus ab omni dominio. Confir. 1. Quia habet usum facti, potest rem etiam destruere, vel donare &c. ergo habet jus perfectè disponendi de re, adeoque dominium perfectum. Confir. 2. Talis potest etiam transferre jus in alios: ergo etiam ipse habet jus. Resp. dist. conf. Non est distinctus ab omni dominio usus juris, seu omnino usufructus, ut ibi dicitur. conc. conf. usus tantum facti, de quo lex non loquitur. neg. conf. Addit tamen lex, à tali legatario debere cautionem præstari, quod suo tempore res sit integrè domino restituenda.

Ad 1. confirm. dist. ant. qui habet usum facti, potest hoc facere nomine suo, & auctoritate propria, & quidem per potestatem irrevocabilem, neg. ant. nomine alieno, & per potestatem tantum revocabilem. conc. ant. & neg. conf. Etiam tutor potest destruere, vel donare res pupilli, quin sit dominus. Ad 2. confirm. iterum retorqueo argumentum in tutore. dein neg. conf. Qui tantum habet purum usum facti, non habet jus proprietatis ad eas res: sed habet tantum potestatem aliquid faciendi nomine alieno, & quidem hanc revocabilem: vel ad summum habet jus reflexum, mediatum, virtuale, vel eminentiale, ad translationem juris, quatenus habet potestatem legitimam, ad aliquam actionem, qua posita tanquam titulo, vel conditione, oritur jus in alio. Sic etiam magistratus habet jus transferendi bona, ab uno in alium privatum, ob bonum publicum, quin habeat jus proprietatis in illa bona.

182. Quidam hæc ulterius agunt de bonis Fratrum Minorum: sed videtur mihi hæc cura potius ipsi relinquenda. Breviter dico, dominium eorum bonorum defacto esse apud Sedem Apostolicam, quæ Fratribus illis usum relinquit, quem possit absque injustitia revocare: quantum, ut advertit Illung, conformiter intentioni dantium, debeat eum ipsis relinquere. Nec hæc opponi potest, Fratres Minores posse impedire fures; id enim rectè faciunt nomine Pontificis: qui tamen etiam permittit ipsis fieri restitutionem ablatorum: imò probabiliter licentiam dedit, donandi ablata, vel eximendi fures, aut iniquos detentores ab onere restitutionis. Sed nec opponi potest, fideles offerre, & donare elemosinas Fratribus, non Pontifici; nam fideles offerunt eas eo modo, quo censentur acceptari ab illis Religiosis: & modò oblata in horum utilitatem cedant, non sunt solliciti, penes quem dominium sit.

ARTICULUS VIII.

Quale Dominium competat Conjugibus, & Servis.

183. **C**onjugatorum bona valde diversa sunt. Primò sunt bona, quæ maritus habet allunde, quam ab uxore, nec ejus incuit, vel per